

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЧНОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

Центр екологічної оцінки та запобігання промислового забрудненню

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. директора

Державної наукової установи

«Інститут екологічного відновлення

та розвитку України»

Олександр БОНДАР

«04» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**обов'язкової навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ»**

Галузь знань: 18 Виробництво та технології
Спеціальність: 183 Технології захисту навколишнього середовища
Освітньо-професійна програма: Технології захисту навколишнього середовища

Курс – 1

Семестр – 1

Аудиторні заняття – 38 очне навчання

Лекцій – 22

Практичних – 16

Самостійна робота – 52

Усього (годин/кредитів ECTS) – 90 / 3,0

Іспит – 1 семестр

Робочу програму обов'язкової навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» розроблено на основі освітньої програми та навчального плану підготовки аспірантів за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» освітньо-наукової програми «Технології захисту навколишнього середовища» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:
Аліменко Олександр Юрійович,
Старший науковий співробітник ДНУ «ІЕВ»

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні центру екологічної оцінки та запобігання промислового забрудненню спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» освітньо-професійної програми «Технології захисту навколишнього середовища», № 02 від «28» серпня 2025р.

Завідувач центру

Т. Іващенко

Робочу програму обговорено та узгоджено на засіданні Вченої ради, протокол № 5-25 від 09.10.2025 р.

Вчений секретар .

Т. Морозова

Робочу програму схвалено в пакеті документів щодо навчально-методичного забезпечення навчального процесу зв спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» на засіданні Вченої ради Інституту, протокол № 5-25 від 09.10.2025 р.

Гарант ОП
д.т.н., професор

Л. Маркіна

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1 Заплановані результати	5
1.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни та методи навчання.....	7
2. Зміст навчальної дисципліни	7
2.1. Модуль 1.....	7
2.2. Модуль 2.....	7
2.3. Структура навчальної дисципліни	11
2.4 Завдання для самостійної роботи.....	12
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	14
3.1. Рекомендована література (базова і допоміжна)	14
3.2. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	15
4. Засоби діагностики успішності навчання здобувачем вищої освіти знань та вмінь	15
4.1. Форми контролю.....	15
4.2. Критерії поточного оцінювання знань.....	15
4.3. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи.....	17
4.4. Критерії оцінювання знань з дисципліни на екзамені.....	18
4.5. Академічна заборгованість студентів з дисципліни та умови повторного складання екзамену.....	20
4.6. Відрахування студентів.....	20

ВСТУП

Робоча програма (РП) обов'язкової навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» розробляється на основі «Положення про програму навчальної дисципліни», затверджених розпорядженнями №3-19 від 08.04.2019 р., відповідних нормативних документів Інституту, враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977), не суперечать чинному законодавству й нормативній базі забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.12.2016 р. № 600 (зі змінами від 21.12.2017р. № 1648) та Наказу Міністерства освіти і науки України від 4 березня 2020 р. № 378 Про затвердження стандарту освіти за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» для рівня вищої освіти – доктор філософії (PhD).

Філософія науки та інновацій – це комплексна дисципліна, що вивчає не тільки основи наукових досліджень у сфері екологічної безпеки промислових виробництв, охорони та захисту навколишнього середовища (НС), але й сучасні інноваційні методи і засоби: контролю стану навколишнього природного середовища; сучасних природоохоронних технологій захисту довкілля; моделювання систем та процесів техногенно-екологічної безпеки (якісні і кількісні хімічні, фізичні, фізико-хімічні, медико-біологічні методи) за допомогою використання сучасних інформаційних систем, комунікаційних мереж та програмного забезпечення для вирішення задач захисту довкілля.

Загально-філософське знання, філософська гносеологія та епістемологія набуває конкретного вираження філософсько-наукових знань, їх науково-технічних і прикладних значень. Передусім – практичного вираження у створенні інновацій шляхом власної науково-творчої самоорганізації молодих науковців, технологізацій набутих наукових знань в якості власних інтелектуальних активів в творчо-інноваційних розробках.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ціль програми «Філософія науки та інновацій» - інноваційно-наукове оволодіння аспірантами методами сучасного наукового мислення, теоретико-методологічними засадами та інноваційними підходами в філософії науки і самої науки. Це також репрезентація науки в якості головного інструмента прогресивного розвитку суспільства, модернізації і постмодернізації суспільного виробництва, що можливо здійснити тільки за умов високоякісної підготовки молодих науковців та оволодіння ними певними навиками та уміннями творчо-інтелектуальної діяльності.

1.1. Заплановані результати

Загальні компетентності:

ЗК06. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК07. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні фахові освоювані компетентності та програмні результати:

СК03. Здатність планувати, проектувати та контролювати параметри роботи окремих видів обладнання, техніки і технологій захисту навколишнього середовища.

СК07. Здатність використовувати математичні й картографічні методи та геоінформаційні технології в природоохоронній діяльності.

ПР01. Аналізувати складні системи, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру.

ПР07. Розробляти системи екологічного управління з дотриманням вимог ISO 14004, встановлювати процедури та планувати і реалізовувати природоохоронні заходи протягом всього життєвого циклу продукції.

ПР10. Оцінювати вплив промислових об'єктів на навколишнє середовище, наслідки інженерної діяльності на довкілля і пов'язану з цим відповідальність за прийняті рішення, планувати і проводити прикладні дослідження з проблем впливу промислових об'єктів на навколишнє середовище.

ПР11. Організувати утилізацію і знезаражування промислових і небезпечних відходів, оцінювати вплив промислових і небезпечних відходів на довкілля.

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни є:

- оволодіння онтологічними, гносеологічними та епістемологічними засадами філософії науки;
- розвиток сучасного наукового світогляду молодих науковців, а на цій основі
 - формування системи наукових знань в культурно-історичному і сучасному контекстах;
 - вироблення філософсько-методологічного розуміння науки, наукового знання і пізнання, розвиток інноваційного мислення і створення творчих стимулів до розробки інновацій;
 - знання структури наукового знання та сучасної класифікації науки;
 - розуміння динаміки розвитку науки і зросту наукового знання в його класичному, некласичному і постнекласичному представленні;
 - створення власного наукомісткого та інформолістського ресурсу знань, їх акумуляція в якості особливої «бази даних» для інноваційної діяльності молодих науковців;
 - знання та вміння інноваційними підходами в науці на основі складання відповідних науково-дослідних програм;
 - розвиток навиків особистої науково-творчої самореалізації молодих науковців за зростаючими рівнями філософсько-наукової та інноваційної підготовки до наукової діяльності;

- освоєння умінь у здійсненні власних наукових розробок на основі проведення відповідних практикумів для аспірантів.

1.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни та методи навчання

Методи навчання. При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

Словесні: лекція, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, розрахунків, опорних конспектів, порівнянь, тощо).

Наочні: демонстрація, ілюстрація, спостереження.

Практичні: практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

Активні методи навчання (використання технічних засобів навчання, мозкова атака, диспути, використання проблемних ситуацій, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності).

Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, інтерактивних електронних таблиць, діалогове навчання, співробітництво студентів та інші).

Види робіт: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання матеріалу, виконання модульних розрахункових робіт, лабораторні звіти, усні презентації, поточний контроль, складання екзамену.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів **«Основоположення філософії науки та інновацій»** та **«Історія філософії науки та її сучасний етап постнекласичного розвитку»**, які є логічно завершеними, самостійними, цілісними частинами навчального плану.

2.1. Модуль 1

Модуль 1. Основоположення філософії науки та інновацій.

Тема 1.1. Філософія науки та її теоретико-методологічні засади.

Поняття філософії науки, предметне поле і її проблем та основні характеристики. Наука як соціальний інститут і спосіб духовного виробництва знань. Онтологічні, гносеологічні та епістемологічні засади філософії науки та їх аспектації в сучасній науці і науковому знанні. Теоретико-методологічні основи філософії науки. Фундаментальне і праксіологічне наукове знання, науково-дослідна діяльність та її методологія. Теоретична і експериментальна наука.

Питання для практичних робіт: Філософія науки, онтологічні, гносеологічні та епістемологічні засади філософії науки.

Тема 1.2. Філософія науки в системі філософського знання і пізнання

Філософія науки як система наукових знань і творчо-пізнавальної діяльності. Головні критерії науковості і науки. Поняття об'єктивності, практики та наукової істини. Компонентний склад науки як системи. Поняття суб'єкта і об'єкта, наукового метода і методології. Наукові закони, категорії і поняття. Місце філософії науки в структурі філософії і філософського пізнання. Внутрішня структура наукового знання. Начала і джерела знання та суспільний спосіб виробництва знань. Наукова індустрія знань та інноваційне знання. Основні функції філософії науки у розвитку суспільства і власного розвитку науки. «Передній край» науки та її «тверде ядро». Науково-технічний прогрес і «наукові революції». Інформаційна та інтелектуальна революція, сучасний науковий постмодернізм і постнекласична наука.

Питання для практичних робіт: Компонентний склад науки як системи. Поняття суб'єкта і об'єкта, наукового метода і методології. Основні функції філософії науки у розвитку суспільства.

Тема 1.3. Філософське розуміння науки, наукових знань і пізнання, інноваційного мислення та інновацій

Наука як суспільне явище. Роль науки в суспільному прогресі. Періодизація науки за історичними етапами її розвитку, наука і культура, культура наукового мислення і розвиток науки в системі культури. Роль і значення науки в суспільному світогляді. Топос і топологія науки в історичному прогресі розвитку суспільства. Світоглядне і наукове знання. Світоглядна зміна поглядів на знання в історичному процесі. Типи наукових знань. Онтологія і гносеологія знань. Епістемологія та аксіологія знань. Інформаційне, ноосферне і духовне знання. Інфосфера і ноосфера науки та власна наукофера знань.

Питання для практичних робіт: приклади світоглядного наукового знання, приклади типів наукових знань, онтологія і гносеологія знань, епістемологія та аксіологія знань.

Тема 1.4. Структура наукового знання та класифікація наук в динаміці зросту наукових знань

Співставлення знання і наукового знання в його родовидовій репрезентації. Філософсько-епістемологічні коди знань. Знання в поняттях і натуралізоване знання, каузальне і детермінаційне знання. Філософсько-епістемологічні види знань, представлених в класифікації наук. Диференціація та інтеграція наук. Сучасна класифікація наук. Фундаментальні і прикладні науки, соціогуманітарні і технічні науки. Структура соціогуманітарних наук: соціологія, культурологія, психологія, антропологія. Культурогенез наукових знань, культурно-історичний розвиток науки. Класична, некласична та постнекласична наука та епістемологія зросту наукових знань.

Питання для практичних робіт: Структура технічних наук і проблема технологічного детермінізму. Альтернатива культурогенного і техногенного розвитку науки. Реальний гуманізм науки. Поняття епістемології та епістемологічного руху знань в науці.

Тема 1.5. Історична динаміка розвитку науки: класична, некласична і постнекласична наука.

Суб'єкт-об'єктне взаємовідношення в науці. Механістично-детерміністський світогляд класичної науки. «Об'єктивізація знання» в класичній науці і проблема трансцендентального «прориву знання». Філософсько-науковий агностицизм і діалектика.

Питання для практичних робіт: дати пояснення терміну філософсько-наукового агностицизму і діалектиці.

2.2. Модуль 2

Модуль 2. «Історія філософії науки та її сучасний етап постнекласичного розвитку».

Тема 2.1. Антична натурфілософія: основні концепції та школи, теорія пізнання і природознавства.

Антична натурфілософія в синкретизмі філософії, міфології і природознавства. Протофілософія та чотири основні онтогносеологічних бінарності. Альтернативи матеріально-предметного та суб'єктно-мисленого пізнання і знання. Основні концептуальні підходи. Мілетська та елейська школи натурфілософського пізнання. Альтернативні пізнавальні системи Демокрита і Піфагора. Натурфілософські концепції Анаксагора та Емпедокла в пізнанні. Пізнавальна методологія Сократа. Школа кініків: етика і моральність пізнання в концепціях Антисфена і Діогена. Школа кіренаїків. Почуттєве пізнання та його принципи. Філософія Аристіппа, гедонізм та епікурейство. Субстантивна морфологія пізнання в системі Аристотеля. Ступені пізнання, аподидактика та логіка силогізмів. Значення системно-пізнавального підходів Платона і Аристотеля для сучасної філософії науки..

Питання для практичних робіт: Раціональне пізнання, його математичне і геометричне представлення. Загальність знання та істина в поглядах Евкліда. Теорії пізнання в філософських системах Платона і Аристотеля. Пізнавальна методологія Платона (від вищого знання до нижчого). Творча діалектика людського мислення..

Тема 2.2. Емпірична філософія Нового Часу і становлення класичної філософії науки.

Основні характеристики і напрями розвитку новочасової філософії науки.

Раціоналізм і сенсуалізм, агностицизм і дуалізм, трансценденталізм і діалектика. Французьке Просвітництво. Англійський матеріалізм. Методологізм німецької класичної філософії. Становлення класичного наукового світогляду. Розвиток філософсько-наукових методологій ефективного мислення. Структура наукового мислення та індуктивно-каузальна методологія Ф.Бекона. Філософсько-науковий раціоналізм Рене Декарта. Теорія «вроджених ідей», методи інтенції і дедукції в аналітичній філософії Р.Декарта. Теорія пізнання Т.Гоббса. Механістична діалектика та емпіризм наукового досвіду.

Питання для практичних робіт: Проблема мови і наукових понять, знаковий зв'язок почуттєвого понятійно-логічного пізнання. Система філософсько-наукового пізнання Дж.Локка. Філософія науки і філософія життя. Проблема об'єктивації знань і філософське розуміння об'єктивного знання. Головні імперативи класичної науки.

Тема 2.3. Німецька класична філософія та її філософсько-наукова методологія пізнання.

І.Кант і його висхідні науково-пізнавальні концепції. Ступені пізнавальної діяльності. Трансцендентальна методологія наукового пізнання і кантівський категоричний імператив. Етика пізнання і моральна відповідальність вченого. Система трансцендентального пізнання. Система інтелектуальної інтуїції І.Фіхте. Теоретичний і античний методи в менталопсихічній ідентифікації «реального Я» людини. «Автономія волі» та етичнопізнавальне самовдосконалення людини. Пізнавальний процес «діло-діяння» в науковченні І.Фіхте. Трансцендентальний ідеалізм Ф.Шеллінга. Інтелектуальна інтуїція у суб'єкт-об'єктній взаємодії і абсолютній тотожності суб'єкта і об'єкта. Система трансцендентального ідеалізму. Ідеалістична діалектика Г.Гегеля (абсолютнісна) гегелівська «тріада» пізнавального процесу, «феноменологія духа» і «наука логіка». Закони і категорії діалектики як методологічна основа наукового пізнання. Наукова система Г.Гегеля.

Питання для практичних робіт: Охарактеризувати етику пізнання і моральна відповідальність вченого. Система трансцендентального пізнання. Трансцендентальна методологія наукового пізнання і кантівський категоричний імператив. Етика пізнання і моральна відповідальність вченого.

Тема 2.4. Новітня філософія науки і розвиток некласичних філософсько-наукових знань.

Позитивістська методологія наукового пізнання. Природознавчий, соціальний та інтелектуальний еволюціонізм. Емпіріокритицизм в концепціях психофізичної тотожності суб'єкта і об'єкта. Суб'єкт-об'єктна принципіальна координація, конвенціоналізм та енергетизм. Неопозитивізм та розвиток

«аналітичної філософії». Постпозитивізм і критичний раціоналізм. Проблема зросту знань в науці та проблема їх перевірки на істинність і достовірність. Екзистенціалізм і суб'єктивована теорія пізнання. Теорія пізнання М.Хайдеггера: фундаментальна онтологія і гносеологія. Семантичний екзистенціалізм К.Ясперса. Метафізичний світогляд і пізнання у суб'єкт-об'єктній єдності пізнавального процесу. Союз науки і релігії в філософії неотомізму. Раціонально «релігійне пізнання» і два шляхи у пізнанні. Неотомізм і гармонізація людського мислення і буття.

Питання для практичних робіт: Основні різновиди неопозитивізму та його методологія. Методи перевірки знань на достовірність. Релятивна філософія «багатозначної логіки». Становлення некласичної філософії. Відносність суб'єкт-об'єктних взаємодій, підвищення значення науково-дослідної діяльності і «приборний ідеалізм».

2.3. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.) очне навчання			
		Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Основоположення філософії науки та інновацій»					
		1 семестр			
1.1	Філософія науки та її теоретико-методологічні засади	10	2	2	6
1.2	Філософія науки в системі філософського знання і пізнання	10	2	2	6
1.3	Філософське розуміння науки, наукових знань і пізнання, інноваційного мислення та інновацій	10	2	2	6
1.4	Структура наукового знання та класифікація наук в динаміці зросту наукових знань	10	2	2	6
1.5	Історична динаміка розвитку науки: класична, неklasична і постнеklasична наука	10	4	2	6
Усього за модулем №1		40	12	10	30
Модуль № 2 «Історія філософії науки та її сучасний етап постнеklasичного розвитку»					
2.1	Антична натурфілософія: основні концепції та школи, теорія пізнання і природознавства	10	2	2	6
2.2	Емпірична філософія Нового Часу і становлення класичної філософії науки	10	2	1	6
2.3	Німецька класична філософія та її філософсько-наукова методологія пізнання	10	3	1	4
2.4	Новітня філософія науки і розвиток неklasичних філософсько-наукових знань	10	3	2	6
Усього за модулем №2		40	10	6	22
Усього за навчальною дисципліною		90	22	16	52

2.4. Завдання для самостійної роботи

Індивідуальне завдання з дисципліни у вигляді добору уривків з різних джерел на певну тематику (дайджест) виконується самостійно кожним студентом на основі вільного вибору теми завдання. Завдання охоплюють усі основні теми дисципліни. Метою виконання завдань є поглиблення знань студентів у всіх темах курсу та підготовки до екзамену. При виконанні завдань студент може використати інформацію з рекомендованої літератури,

конспектів лекцій, презентаційного матеріалу, Інтернету, статистичні, довідкові та інші необхідні матеріали.

Завдання оцінюється за 2 – бальною шкалою. 2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки. 1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків

1. Головні особливості та ознаки філософії науки.
2. Поняття конструктивної епістемології. Наукові моделі, інтелектуальні технології і наукові проекти в науковому пізнанні.
3. Структура інформаційної свідомості та поняття нейроінтелекту.
4. Онтологія філософії науки. Опредмечення і неопредмечення знання, достовірне і світоглядне знання.
5. Основні функції науки.
6. Інженерна діяльність. Культурно-технічний кругозір інженера
7. Самодієвість мислення в філософії «науковчення» І.Фіхте.
8. Основні риси логіки інноваційного мислення і пізнання. Модальна логіка когнітивних об'єктів.
9. Наука як соціокультурний феномен. Середньовічна схоластика і її пізнавальні можливості. Основні схоластичні природознавчі концепції.
10. Феноменологія і логіко-наукова методологія діалектичного пізнання Г.Гегеля.
11. Епістемологічний зміст наукових інновацій. Наукова реальність та інноваційне мислення.
12. Новітня філософія науки. Позитивізм і розвиток методів природознавчого та соціального еволюціонізму.
13. Філософсько-наукове розуміння істини і практики. Наукова істина і науковий факт.
14. Гносеологічне розуміння знання, новації та інновації.
15. Філософське визначення науки. Предмет науки та розвиток сучасного наукового мислення.
16. Ноосфера і ноосферний метод пізнання. Розвиток ноонаукової гносеології та епістемології
17. Методологія сучасної науки та її особливості.
18. Теоретичні знання і форми теоретичного пізнання.
19. Наукова картина світу, її еволюція та сучасна парадигма.
20. Наукова синектика та методи «мозкового штурму». Гіпотекондуктивний метод пізнання, абдукція.
21. Багатовимірне мислення в інтенційних формах рефлексії та інтенційного трансценденталізму (Е.Гуссерль). Багатовимірні парадигми інноваційних мисленевих практик.

22. Поняття і базова структура науково-дослідницьких програм. Інструментарій наукового дослідження.
23. Ф. Шеллінг і проблема взаємодій суб'єкта і об'єкта в пізнанні
24. Філософія і наука. Історичні форми взаємозв'язку філософії і природознавства. Сучасний науковий світогляд.
25. Інноваційно-технологічне програмування в стандартах раціональності.
26. Етика науки. Свобода наукового пошуку та соціальна відповідальність науковця.
27. Основне питання філософії: різноманітність підходів. Онтологічне і гносеологічне вирішення.
28. Ноосферогенезис суспільства і науки. Культуросфера науки, креатосфера і ноосфера інноваційного розвитку науки і суспільства
29. Діалектико-матеріалістична методологія пізнання: принципи, закони, категорії, діалектична логіка.
30. Філософія і сучасність. Роль філософії у розвитку суспільства, культури і науки.
31. Пізнання як процес духовно-практичного освоєння дійсності. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
32. Принцип єдності буття і мислення в філософії екзистенціалізму М.Хайдеггера.
33. Проблема людини у філософії: есенціалізм та екзистенціалізм. Сутнісні сили людини.
34. Загальні принципи та концептуальні засади наукового дослідження, їх філософсько- методологічне підґрунтя.
35. Два рівня наукового пізнання. Емпіричні і теоретичні методи пізнання.
36. Рушійні сили та суб'єкти суспільного розвитку.
37. Філософсько-наукове розуміння стандартів раціональності та їх основні різновиди (за критерієм інноваційної алгоритмізації та ІТ-програмування).
38. Проблема істини в філософії та її основні концепції. Об'єктивність істини та її критерії. Абсолютна і відносна істина.
39. Історичні погляди на філософію та її проблемне поле. Предмет філософії та особливості філософського розуміння дійсності.
40. Постнекласична філософія науки. Найновіші філософсько-наукові течії.
41. Семантичний екзистенціалізм К.Ясперса

3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни

3.1 Рекомендована література

Базова

1. Філософія: Навч. посіб./Л.В.Губерський, І.Ф.Надольний В.П., Андрущенко та ін.; За ред. І.Ф.Надольного. - 6-те вид., випр. і доп. - К.: Вікар, 2006. - 455 с.
2. Історія філософії. За ред. В.І.Ярошовця. - К.: ПАРАПАН, 2002. - 774с.
3. Філософія. За ред. О.П.Сидоренко. К.: Знання, 2009. - 891с.
4. Кохановский В.П. Философия і методология науки. - М. Изд. Ростов на Дону, 1000. - 576с.

Допоміжна

5. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. - К. ВПЦ "Київський університет", 2018
6. Філософія науки. Підручник для аспірантів. Київ: «Київський університет», 2018. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
7. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. для студ.-магістри усіх спец. / за ред. І.С.Добронравової (ч. 1), О.В.Руденко (ч. 2) К. : ВПЦ "Київський університет", 2018
8. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки – Київ: ВПЦ "Київський університет", - 2008, - 223с.
9. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. Новітня філософія науки // Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів – Київ:
10. “ Логос ”. — 2009, -243 с.
- 11.Кримський С.Б. Запити філософських смислів. // Кримський С.Б. Під сигнатурою Софії. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008, 718с. С.444-717.
12. Кун Томас. Структура наукових революцій. - К.: Port - Royal, 2001. - 228 с.
- 13.Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. К.,1997
- 14.Stepin V. Theoretical Knowledge. A C.I.P. Catalogue record for this book is available from the Library of Congress. Published by Springer, P.O. Box 17, 3300 AA Dordrecht, The Netherlands. 2005. Chapters 3,5

3.2. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України - <https://mepr.gov.ua/>

4. Засоби діагностики успішності навчання здобувачем вищої освіти знань та вмінь

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Згідно з діючою системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-баловою системою.

4.1. Форми контролю

Форми контролю знань студентів: - поточний; - підсумковий модульний; - семестровий підсумковий (екзамен).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за результатами виконання завдань самостійної роботи та розрахункових практичних робіт. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних робіт.

4.2. Критерії поточного оцінювання знань

Критерії поточного оцінювання знань студентів (табл. 1)

Таблиця 1

Виконання письмового завдання та усний виступ	Критерії оцінювання
7	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, всебічно володіє змістом теоретичних питань та практичних завдань, використовує обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові завдання
5	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових завдань.

3	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання.

Оцінки 6, 4, 2 відповідають проміжним показникам знань між вказаними в табл. 1.

Доповнення виступу: 2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми. 1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

4.3. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.2.

Таблиця 2

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів
Виконання та захист практичних робіт та усні доповіді (сумарно)	60
Залік	40
Усього за дисципліною	100

Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 3).

Таблиця 3

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи

Рейтингова оцінка в балах	Оцінка
---------------------------	--------

Презентація доповіді за результатами наукового пошуку	Виконання та захист практичних робіт	за національною шкалою
25-30	9-10	Відмінно
20-24	8	Добре
15-19	7-6	Задовільно
Менше 15	менше 6	Незадовільно

4.4. Критерії оцінювання знань з дисципліни на екзамені

Критерії оцінювання знань з дисципліни на екзамені (оцінюється від 0 до 40 балів)

1. 35-40 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

2. 31-34 отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

3. 26-30 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

4. 21-25 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

5. 16-20 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми..

6. 0-15 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку. Сума поточної та контрольної модульної рейтингової оцінки становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл. 4, 5), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4

Відповідність підсумкової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою рейтингових оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
90-100	Відмінно
75-89	Добре
56-74	Задовільно
менше 55	Незадовільно

Таблиця 5

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок
в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1	Модуль №2	Оцінка за національною шкалою
25-30	25-30	Відмінно
20-24	20-24	Добре
15-19	15-19	Задовільно
менше 15	менше 15	Незадовільно

На основі підсумкової модульної рейтингової оцінки студенту додається залікова рейтингова оцінка (табл. 5).

Таблиця 5

Відповідність залікової рейтингової оцінки в балах оцінці
за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
11-12	Відмінно
9-10	Добре
7-8	Задовільно
6	Незадовільно

Сума підсумкової семестрової модульної та залікової рейтингових оцінок у балах становить підсумкову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 6).

Таблиця 6

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

За шкалою академії	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
70-74	Задовільно	D (задовільно)
60-69		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1-34		F (неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)

Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості,

навчальної картки та залікової книжки студента (наприклад, так: *91/Відм./А, 83/Добре/В, 76/Добре/С, 71/Задов./D, 66/Задов./Е* тощо).

4.5. Академічна заборгованість студентів з дисципліни та умови повторного складання екзамену

Оцінювання знань студентів з дисципліни, за якою навчальним планом передбачений екзамен, здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю.

Студенти, які набрали за підсумковим модульним контролем менше 15 балів вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку. При цьому: студенти, які одержали підсумково від 28 балів, мають право складати екзамен

Повторне складання екзамену з дисципліни дозволяється двічі: перший раз викладачу, другий – комісії.

Оцінка складається як сумарна кількість балів, одержана за складання заліку у формі контролю знань за модулями та різні види діяльності студента з дисципліни. Студент вважається таким, що склав екзамен, якщо він набрав не менше 60 балів.

Підсумкова рейтингова оцінка дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

4.6. Відрахування студентів

Студенти, які одержали під час сесії більше двох академічних заборгованостей та у випадках накопичення більше двох академічних заборгованостей, відраховуються з академії за поданням деканату та рішенням ректора

Студенти, які не ліквідували академічну заборгованість у наступному семестрі з визначених дисциплін, без вивчення яких неможлива подальша підготовка за професійним напрямком, відраховуються з інституту.